

Research Article

Review and analysis of the legal foundations of trawling in domestic and international law

Mohammad Javad Yavari¹, Mostafa Amiri², Ali Mashhadi³

Received: 2023/11/22

Accepted: 2024/03/15

Abstract

The trawl method uses a large funnel-shaped fishing net that catches 85% of the fish and causes serious damage to the marine ecosystem. Environmental protection is carried out by supporting the protection and improvement of the environment and preventing any type of pollution and destructive actions that disrupt the balance and harmony of the environment. The protection of various animal species, including aquatic animals, is an example of environmental protection. The purpose of this research is to examine and analyze the legal foundations of trawling in domestic and international law. The descriptive research method and the library data collection method were used to conduct the research. The results showed that although there is a large volume of international and regional laws and regulations in the field of protecting marine species, their overfishing continues, which indicates the lack of sufficient support from governments for such documents and their lack of full implementation. Accordingly, it is necessary for governments to make every effort to exploit and preserve marine living resources responsibly.

Keywords: Trawling, International Legal System, Environment, Legal Principles.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

¹ - PhD Student, Department of Public International Law, Emirates Branch, Islamic Azad University, Dubai, United Arab Emirates.

² - Assistant Professor, Department of Law, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran. (corresponding author) Mostafa.amiri71@yahoo.com

³ - Associate Professor, Department of Public and International Law, University of Qom, Qom, Iran.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقاله پژوهشی

بررسی و تحلیل مبانی حقوقی صید ترال در حقوق داخلی و بین الملل

محمدجواد یآوری^۱، مصطفی امیری^۲، علی مشهدی^۳

چکیده

در روش ترال از تور ماهیگیری قیفی شکل بزرگی استفاده می شود که به پشت شناور بسته می شود و آبزیان را در اعماق مختلف با ضریب پوشش 85 درصد صید می کند و آسیب جدی به اکوسیستم دریایی وارد می کند. حفاظت از محیط زیست با حمایت از حفاظت و بهبود محیط زیست و جلوگیری و جلوگیری از هر نوع آلودگی و اقدام مخربی که تعادل و هماهنگی محیط زیست را بر هم می زند، انجام می شود. حفاظت از گونه های مختلف جانوری از جمله آبزیان نمونه ای از حفاظت از محیط زیست است. هدف از این پژوهش، بررسی و تحلیل مبانی حقوقی صید ترال در حقوق داخلی و بین الملل می باشد. از روش تحقیق توصیفی و روش گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه ای جهت اجرای پژوهش استفاده شد. بررسی نتایج نشان داد که باید گفت که اگرچه حجم زیادی از قوانین و مقررات بین المللی و منطقه ای در زمینه حمایت از گونه های جلندار دریایی وجود دارد، اما صید بی رویه آنها ادامه دارد که نشان دهنده عدم حمایت کافی دولت ها از این گونه اسناد و عدم اجرای کامل آن است. مقررات آنها بر این اساس، لازم است دولت ها تمام تلاش خود را برای بهره برداری و حفظ مسئولانه منابع زنده دریایی به کار گیرند.

واژگان کلیدی: صید ترال، نظام حقوق بین الملل، محیط زیست، مبانی حقوقی.

پژشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

¹ - دانشجوی دکتری، گروه حقوق بین الملل عمومی، واحد امارات، دانشگاه آزاد اسلامی، دب، امارات متحده عربی.

² - استادیار، گروه حقوق، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران. (نویسنده مسئول) Mostafa.amiri71@yahoo.com

³ - دانشیار، گروه حقوق عمومی و بین الملل، دانشگاه قم، قم، ایران.

در سالهای اخیر ماهیگیری در جهان یکی از بخشهای بسیار فعال در توسعه صنایع غذایی بوده و بسیاری از کشورها به دلیل افزایش تقاضای بین المللی برای آبزیان و محصولات شیلاتی، سرمایه گذاری در ناوگانهای مدرن صیادی و کارخانه های فرآوری آبزیان را افزایش داده اند تا از فرصت های جدید بهره مند شوند با این حال مشخص شده است که بهره برداری از ذخایر آبزیان اگر کنترل نشود و تحت نظارت قرار نگیرد، نمی تواند پایدار بماند.

توسعه فن آوری جدید از جمله دستگاه بی سیم موقعیت یاب، رادار اکوساندر، شناورهای قدرتمند و روشهای کارآمد صید باعث شده است که توان صیادان افزایش یابد و در نتیجه مشکل بهره برداری بی رویه و آسیب رسانی به ذخایر و محیط زیست تشدید شود از سوی دیگر افزایش قیمت ماهی، خود به عامل تشدید کننده ای برای صید غیر مسوولانه بدل شده است بنابراین کاهش ذخایر آبزیان به سطحی که از نظر زیستی و محیطی خطرناک باشد منافع بالقوه ذخیره از نظر امنیت غذایی درآمد اشتغال صیادان و ساحل نشینان را در کوتاه مدت و بلندمدت تهدید خواهد کرد. می دانیم که هرگونه فعالیت آدمی و پیشرفت و ترقی انسانها و جوامع بشری منوط به وجود و استقرار فضا و محیط مناسب جهت زندگی و زیست آنها میباشد در صورتی که بشر فضا و محیط مناسب و مالی در اختیار نداشته باشد بدیهی است که از هر گونه تلاش و فعالیت دیگری باز خواهد ماند. امروزه وضعیت بحرانی محیط زیست در حدی است که انسانها را در خطر فقدان داشتن چنین محیطی قرار داده است. شیلات ایران به دلیل مواجهه عینی و مبتلا بودن به مسائل صید بی رویه و تهدیدی که از این جهت متوجه صید پایدار احساس می کرد از آغاز با مفهوم اصول معیارها و آیین نامه اجرایی، ماهی گیری مسوولانه برخورد روشنی داشته است. تلاش برای تصویب قانون حفاظت و بهره برداری از ذخایر آبزیان جمهوری اسلامی ایران در مجلس شورای اسلامی که با هدف قانونمند و ضابطه مند کردن کلیه فعالیتهای شیلاتی در کشور دنبال می شد. ممنوعیت روش ترال برای صید ماهی در خلیج فارس، بازسازی ذخایر ماهیان خاویاری در آبهای ساحلی برخی از اقدامات عمده شیلات برای تحقق صید و بهره برداری پایدار از ذخایر و به تعبیری ماهیگیری مسوولانه محسوب می شود. در این رهگذر لازم است جهت حفظ منابع آبی برای خود و آیندگان با پدیده زیست محیطی صید غیر مجاز به روشهای مناسب برخورد قاطع شود.

مبانی نظری پژوهش

صید ترال یکی از مخرب ترین صیدها محسوب می گردد که نه تنها به اکوسیستم دریا آسیب می زند، بلکه شاید با انقراض نسل آبزیان، نسلی از انسان ها را هم از دیدن آبزیان محروم نماید. بهره کشی بیش از اندازه و بی رویه صید ترال که علاوه بر خسارت به صیادان، یکی از دغدغه های جدی کارشناسان استان هرمزگان بوده، از سال های گذشته تاکنون آسیب های زیادی به ذخایر، زیستگاه های آبزیان خلیج فارس وارد کرده است. هدف از حفظ محیط زیست، حمایت از حفاظت و بهبود محیط زیست و پیش گیری از هر نوع آلودگی و اقدام مخربی که موجب بر هم خوردن تعادل و تناسب محیط زیست می گردد، می باشد. در قانون اساسی، قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست، قانون شکار و سایر مقررات تدابیر لازم برای این حوزه اندیشیده شده و با استناد به این قوانین و مقررات باید از صید ترال ممانعت به عمل آورد. یکی از حقوق اولیه و مسلم هر شهروندی حق بر حیات است. بدیهی است، اگر محیطی که انسان در آن زندگی میکند آسیب ببیند، حق زندگی او، کیفیت و شرایط آن و شخصیت و کرامت او نیز با خطراتی مواجه می گردد. بدین خاطر حق بر حیات و حق بر کرامت مبنای حق بر داشتن محیط زیست سالم می باشد. حقوق محیط زیست

اعم از داخلی و بین المللی از قواعد و مقررات مربوط به حمایت و حفظ محیط زیست و مبارزه با آلودگی آب، هوا، خاک، پوشش گیاهی، و جانوری و محیط پیرامون انسان در داخل و خارج از کشور سخن می گوید. پیشرفت علم زیست شناسی، بوم شناسی، پزشکی و نظایر آن و در عین حال، تجارب ناشی از وقایع تلخ زیست محیطی مانند حوادث بویال هند و چرنوبیل شوروی سابق، تاثیر ناگواری بر حیات نسل های حال و آینده بشر و همچنین بقای سایر گونه های گیاهی و جانوری بر جای می گذارد. حق برخورداری از محیط زیست سالم و حق بهره-مندی از توسعه که تحقق همزمان آن مستلزم توسعه پایدار است، یکی از جلوه های حیثیت و کرامت انسانی تلقی می گردد که مکمل حقوق بشر برای نسل حاضر و شرط تحقق آن برای نسل های آینده است. حقوق محیط زیست همانند حقوق بشر، ناظر بر عملکردها و اقدامات بشر بوده و کلیه اقدامات وی را تحت پوشش قرار می دهد، حق برخورداری از محیط زیستی سالم به عنوان یکی از نتایج مکمل انسان مداری در یک روند تحول بیست ساله، امروزه به عنوان یک حق مستقر و دارای وضعیت ثابت در حقوق بین الملل و همچنین در حقوق داخلی اغلب کشورها تلقی می گردد. به دلیل چنین تاثیر عمیقی که محیط زیست بر زندگی نوع بشر بر جای می گذارد، حق بر محیط زیست سالم یکی از حقوق طبیعی و مسلم انسان به شمار می آید و در نسل های حقوق بشر این مسئله با حقوق نسل سوم به جهانیان معرفی گردیده تا همگان در حفاظت از آن بکوشند و مراقبت از آن را به عنوان یک تکلیف مسلم لازم و ضروری بدانند. چرا که کره زمین دارای منابع طبیعی محدود و محصور است و امروزه نیز با رشد روز افزون جمعیت می توان گفت، چنانچه به طور صحیح و اصولی از منابع موجود استفاده نشود، چه بسا زودتر از آنکه بتوان حدس زد، امکانات و منابع آن به اتمام برسد. بنابراین تمامی مردم و دولت ها موظفند برای بقاء و سلامت محیط طبیعی پیرامون خود، تلاش جدی نمایند و از تخریب بی رویه و یا بهره برداری ناصحیح آن پرهیز نمایند.

اما با این وجود، حدود یک دهه است که پدیده مخربی به نام ترال باصید کردن تمامی ماهیان دریای جنوب کشور، محیط زیست و صیادان را با مشکلات فراوانی روبرو ساخته است. زیرا صید ترال یکی از مخرب ترین صیدها محسوب می شود که نه تنها به اکوسیستم دریا و زیستگاه های آبزیان آسیب می زند، بلکه با انقراض نسل آبزیان، نسلی از انسان ها را هم از دیدن آبزیان محروم می کند. استفاده از ترال بواسطه اثرات زیست محیطی یکی از مباحث بحث برانگیز دنیای معاصر است. روش صید ترال دارای قدمتی طولانی است (در حدود ۱۵ قرن)، این موضوع نگرانی ها را در مورد وجود این روش صید زیاد نموده است. تورهای کششی، غیر گزینشی عمل می کنند و سبب جaro کردن هر دو نوع ماهی قابل عرضه در بازار و ماهی نامطلوب و از هر دو اندازه قانونی و غیرقانونی آن ها می شود. درهر بار عملیات صیادی قسمتی از صید بی مصرف می باشد که به عنوان صید ضمنی، مورد استفاده قرار نمی گیرد، برخی از گونه هایی که به عنوان صید ضمنی گرفتار می شوند نیز به طور تصادفی توسط فرایند ترال کشته می شوند. گونه هایی که به این صورت صید می شوند، معمولاً ممکن است شامل گونه های با ارزشی از قبیل: دلفین ها، لاک پشت های دریایی، و کوسه ها، و همچنین گونه های صید ممنوع یا نابالغین گونه هدف، شود. بسیاری از مطالعات نشان داده حجم زیادی از صید ضمنی دور ریخته می شود. به عنوان مثال، محققان در یک مطالعه سه ساله در رودخانه کلارنس متوجه شد که حدود ۱۷۷ تن صید ضمنی (از جمله ۷۷ گونه مختلف) هر ساله دور ریخته می شود. با توجه به اندازه صید دلخواه می توان با تعیین و قرار دادن اندازه مناسب چشمه در «کیسه انتهایی»، بخشی از ماهیان را از صید شدن حفظ کرد. ماهیگیران شکایت دارند که اندازه چشمه علاوه برآنکه به ماهیان کوچکتر از معمول برای فرار اجازه می دهد، سبب فرار برخی از ماهی ها که از نظر قانونی صید آن ها مشکلی ندارد، نیز می شود. تعدادی راه حل برای این مشکل وجود دارد، مانند گره زدن

یک طناب دور «کیسه انتهایی» برای جلوگیری از باز شدن شبکه به طور کامل، که با توجه به اندازه دلخواه می توان آن را تنظیم نمود. تنها مشکل وقتی است که چشمه ها به جای مربع، به شکل الماس باریک، کشیده می شود. صالحی در سال 1399 مقله خود را تحت عنوان مولفه ها و چالش های اعمال صلاحیت دولت بندری در مبارزه با صید غیرقانونی کشتی خارجی و مطابقت آن با قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران ارائه داد. یافته های پژوهش نشان می دهد که مولفه های اعمال صلاحیت دولت بندری در گرو عضویت در اسناد بین المللی فائو و تبعیت از معیارهای آن در قوانین داخلی است. این وضعیت ترکیبی از الزامات بین المللی و داخلی است که در ارتباط با دولت بندری و اقدامات آن برای مبارزه با صید غیرقانونی کشتی خارجی و جلوگیری از تخلیه محصولات صید شده آن ناگزیر است که از برخی از این الزامات در قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران تبعیت شده است. اما در برخی از موارد با صلاحیت دولت ساحلی و صاحب پرچم در تداخل است که عبور از آن مستلزم همکاری سه جانبه دول بندری، ساحلی و صاحب پرچم در مناطق دریایی مختلف تحت صلاحیت خاص آن ها و نظارت سازمان مدیریت شیلات منطقه ای است. عقیلی نژاد در سال 1395 پایان نامه خود را تحت عنوان ارزیابی عوامل موثر در وقوع صید غیرقانونی ماهیان بخش جنوبی دریای خزر ارائه داد. نتایج این پژوهش نشان داد که میزان صید و ذخایر گونه های تجاری خزر به شدت کاهش یافته که این روند با افزایش فعالیتهای صید غیرقانونی همراه بوده است و مشاهده گردید که احتمال وقوع صید غیرقانونی با طیف خاصی از مولفه های اجتماعی، اقتصادی صیادی و حفاظتی ارتباط نزدیکی دارد. لذا این نوشتار درصدد است تا مسئولیت دولت ها و شرکت های خصوصی در حیطه صید تلال مورد بررسی قرار دهد لذا لازم است که ابتدا مبانی صید تلال را در حقوق بین الملل و در حقوق داخل مورد بررسی قرار دهیم و در نهایت به بررسی رویکرد قوانین بین الملل در خصوص حفاظت، مدیریت و بهره برداری از منابع زنده دریایی می پردازیم.

مبحث اول: مبانی صید تلال در حقوق

گفتار اول: مبانی صید تلال در حقوق بین الملل

منابع قانونی اصلی تولید شده، تحت نظارت سازمان ملل متحد و که چارچوب IFL را یکپارچه می کند، قطعنامه های مربوط به LOS و مربوط به ماهیگیری است که در جلسات سالانه UNGA به تصویب رسیده است. قطعنامه های UNGA اسناد غیرالزام آوری هستند، اما با تأثیرگذاری بر فعالیت های دولت ها، سازمان های منطقه ای و بین المللی در موضوعات متعدد، از جمله مدیریت و حفاظت از شیلات، اهمیت قانون گذاری دارند نکته قابل توجه، نگرانی های خاص در مورد ماهیگیری در مقیاس بزرگ در اوایل دهه 1990 مطرح شد و در اواسط دهه 2000، UNGA شروع به رسیدگی به اثرات منفی ناشی از شیوه های ماهیگیری ناپایدار در کف اکوسیستم های آسیب پذیر در اعماق دریا (VMEs) کرد. از سال 1994 به بعد، حداقل دو قطعنامه سالانه UNGA وجود داشته است، یکی به موضوع گسترده LOS می پردازد، که بیشتر با UNCLOS طنین انداز می شود، و برخی دیگر به موضوعات خاصی از ماهیگیری می پردازد، که به آن موضوعات مربوط به UNFSA و اسناد شیلات مربوط می شود. در این زمینه، کمک های مهم قطعنامه های سازمان ملل متحد به تحولات IFL به سه موضوع کلیدی شیلات پرداخته است که توسط UNGA در بیست و پنج سال گذشته برجسته شده است، مربوط به: (1) ماهیگیری غیرمجاز، (2) صید جانبی و دور ریختن ماهیگیری و (iii) ماهیگیری در مقیاس کوچک صنایع دستی و معیشتی.

موضوع "ماهگیری غیرمجاز" در بحث های UNGA در سال 1994 مطرح شد. نگرانی اولیه در مورد تأثیر مخرب ناشی از ماهگیری در AUNJ، به ویژه در کشورهای در حال توسعه، و وظایف کشورهای پرچم در رابطه با اجرای مناسب، کنترل و اجرای آنها بود. طرح های مجوز ماهگیری (قطعنامه 1161994/49 سازمان ملل متحد)، تنها در سال 1999، قطعنامه 32/54 سازمان ملل متحد صریحاً به نگرانی در مورد ماهگیری IUU اشاره کرد، همانطور که قبلاً در سطح منطقه ای منعکس شده بود، و دستور فائو را برای توسعه آنچه بعداً به برنامه اقدام بین المللی (IPOA) تبدیل شد، ارائه کرد. IUU- از آن زمان، رفتار کلی «ماهگیری غیرمجاز» با شیوه های ماهگیری IUU در دریاهای آزاد و همچنین فعالیت های مرتبط متعدد در مورد انطباق با CMM های بین المللی همراه بود. از سال 2003 به بعد، بخش اختصاصی IUU ماهگیری در قطعنامه ویژه شیلات گنجانده شد، که بحث ها را در این زمینه عمیق تر کرد و نه تنها به فعالیت های مرتبط توسط دولت ها و فائو اشاره کرد، بلکه به تلاش ها و همکاری WTO از طریق سازمان بین المللی دریانوردی اشاره کرد (IMO). ظهور مکرر این مسائل بر پیوستن کشورها به موافقتنامه ارتقای انطباق با اقدامات حفاظتی و مدیریتی بین المللی توسط کشتی های ماهگیری در دریاهای آزاد (موافقتنامه انطباق 1993) و موافقتنامه اقدامات دولت بندر برای جلوگیری، بازدارندگی و حذف غیرقانونی تأثیر گذاشته است. ماهگیری گزارش نشده و غیرقانونی. که هر دو تحت نظارت فائو به تصویب رسیدند، و همچنین همکاری بین سازمانی را برای اجرای آنها تقویت کردند. قطعنامه UNGA 89/75 که اخیراً به تصویب رسیده است، منعکس کننده موضوعات مختلف دیگری است که در سال های گذشته در موضوع ماهگیری IUU گنجانده شده است. اینها شامل نگرانی های مربوط به صلاحیت، کنترل و اجرای مؤثر کشورهای دارای پرچم بر روی کشتی هایی است که با پرچم آنها در حال پرواز هستند، اقدامات و کنترل کشورهای بندری، ایمنی دریایی و شرایط کار مناسب، فرود و گزارش صید و اشتراک گذاری داده های مرتبط، اهمیت تجارت و بازار. اقدامات مرتبط طرح های برچسب گذاری زیست محیطی دولتی و خصوصی، و ارتباط بین ماهگیری غیرقانونی و جرایم سازمان یافته فراملی. موضوع «صیدهای جانبی و دور ریختن ماهگیری» نیز در بحث های UNGA در سال 1994 مطرح شد (قطعنامه UNGA 1181994/49). در حالی که صید جانبی مربوط به گونه های غیر هدفی است که تصادفاً صید می شوند، مشکل دور ریختن در مورد هر گونه ای که در معرض «هدر رفتن اقیانوس ها» قرار می گیرد، صدق می کند دور ریختن ها به دلایل مختلف مانند کمبود فضا برای نگهداری گونه ها در کشتی ماهگیری، عدم سودآوری گونه رخ می دهد، که باعث می شود به جای فرود آوردن یا آوردن آن به ساحل، گونه را در دریا دور بیندازند. با این وجود، برخی از گونه های پستانداران دریایی، کوسه ها، لاک پشت های دریایی و پرندگان دریایی در سایر اسناد بین المللی، از جمله موافقت نامه های چندجانبه زیست محیطی در طول زمان، از حمایت ویژه برخوردار شده اند. پس از آن بحث های مرتبط به طور کلی در مجامع بین المللی بهبود یافت و از سال 2003، بخش اختصاصی «صید جانبی و دور ریختن شیلات» فعالیت هایی را برای کاهش و مبارزه با این مشکلات، از جمله صید با وسایل تلف شده یا رها شده و تلفات پس از برداشت، تقویت کرد. با توجه خاص به بچه ماهی. قطعنامه UNGA 89/75 شامل نگرانی در مورد اثرات دستگاه های جمع آوری ماهی در مقیاس بزرگ، اهمیت نظارت الکترونیکی، جمع آوری داده ها و پروتکل های گزارش استلندارد، حفاظت از گونه های غیرهدف که تصادفاً برداشت شده اند، به حداقل رساندن صید جانبی لاک پشت های دریایی و پرندگان دریایی و افزایش بقای این گونه ها پس از رهاسازی.

در نهایت، مسائل SSF، که هنوز از بخش خاصی در قطعنامه های سازمان ملل متحد در ارتباط با شیلات برخوردار نیستند، به دلیل اهمیت روزافزون و پوشش محدود آنها توسط ادبیات IFL، ارزش برجسته شدن دارند. توجه ویژه‌ای به SSF توسط UNGA در سال 2003 صورت گرفت و تأثیرات صید هدایت‌شده و غیر هدایت‌شده کوسه بر جمعیت کوسه‌ها و گونه‌های مرتبط، با در نظر گرفتن ملاحظات تغذیه‌ای و اجتماعی-اقتصادی، به‌ویژه در رابطه با مقیاس کوچک، برجسته شد. ماهیگیری و جوامع صنفی و معیشتی. در سال 2005، UNGA اهمیت بخش شیلات "شامل شیلات در مقیاس کوچک و صنایع دستی" را برای کشورهای در حال توسعه، با توجه به نیاز به حذف یارانه های شیلات که به ظرفیت مازاد ماهیگیری و ماهیگیری IUU کمک می کند، اذعان کرد. در سال 2006، "مشارکت ذینفعان شیلات در مقیاس کوچک" در توسعه سیاست و استراتژی های مدیریت شیلات مورد تأکید قرار گرفت و فائو موظف شد دستورالعمل هایی را برای افزایش سهم SSF در کاهش فقر و امنیت غذایی ایجاد کند. بعداً منجر به تصویب دستورالعمل های داوطلبانه سال 2014 برای تامین امنیت ماهیگیری در مقیاس کوچک پایدار در زمینه امنیت غذایی و تولید شد.

گفتار دوم: مبانی صید ترال در حقوق داخل

صید بی رویه و خارج از اصول صیادی پایدار در دهه ۹۰ شمسی در خلیج فارس و دریای عمان به منظور بهره برداری از ذخایر فانوس ماهیان با استفاده از کشتی های ترال خسارت های زیادی به ذخایر آبزیان و معیشت جوامع محلی وارد نمود. به طوری که فعالیت کشتی های ترال فانوس ماهی و تخلفات گسترده آنها و حمایت دستگاه متولی، اعتراض شدید مردم محلی را به دلیل کاهش شدید صید و ذخایر آبزی و نابودی محیط زیست دریا در بر داشته است. به همین دلیل با شروع مجلس یازدهم، فراکسیون محیط زیست مجلس شورای اسلامی بررسی موضوع ابعاد و مخاطرات صید ترال فانوس ماهیان را از تیرماه ۱۳۹۹ آغاز نمود و در نهایت با پذیرش ایراد های اساسی در این نوع بهره برداری توسط سازمان شیلات و مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، توافق نامه توقف صید ترال فانوس ماهیان به مدت ۲ سال از تاریخ 1399/09/01 به مرحله اجرا درآمد تا تحقیقات تکمیلی انجام شود. حال، باتوجه به اتمام زمان توافق نامه و عدم انجام مطالعات تکلیفی، پیشنهاد می شود تا انجام تحقیقات و پژوهش های پیش بینی شده با تأمین اعتبار لازم، روشن شدن اقتصادی بودن صید فانوس ماهیان، بررسی ذخایر شیلاتی قابل جایگزین برای شناورهای صنعتی متوقف شده در آب های دور دست، و در نهایت، بررسی امکان ممنوعیت دائمی صید ترال ماهی، به مرحله اجرا در آید و تا تعیین تکلیف نهایی ممنوعیت ادامه داشته باشد.

دریای عمان به‌وسیله اتصال مستقیم خود به اقیانوس هند منبع بسیاری از گونه‌های ماهی و به‌ویژه ماهی‌های غیرماکول است که به‌دلیل ملاحظات شرعی مورد استفاده مسلمانان نیست؛ کشورهای حوزه اقیانوس هند و دریای عمان از سال‌ها پیش برنامه‌های ویژه‌ای برای صید صنعتی ماهی‌های غیرماکول اجرا کرده‌اند. صید ترال و حضور ترالرها در خلیج فارس و دریای عمان حرف یک‌روز و دو روز نیست؛ کشتی‌های صید صنعتی ترال چه چینی باشند، چه نباشند حداقل سه دهه است در دریای عمان حضور دارند و صید می کنند. این کشتی‌های ترال که ملزم به رعایت محدودیت‌ها و قوانین صیادی هستند در سه دهه حضور خود مرتباً از محدودیت‌های صید تخطی کردند و صید ترال را که می‌توانست راهی برای ارزآوری عمده برای کشور از راه ماهی‌های غیرماکول باشد، به راهی برای گرفتن امنیت شغلی و اجتماعی صیاد محلی تبدیل کرده‌اند.

در گذشته دیدگاه بر این بود که گونه های زنده ی دریایی منابعی بی پایان می باشند اما به تدریج و با افزایش دانش و آگاهی در این زمینه، دیدگاه کشورها در خصوص نا محدود بودن آنها تغییر نموده و ضرورت حمایت از آنها آشکار گردید، بر همین اساس دولتها باید طبق اصل آزادی صید قواعد صید آبزبان در دریاهای آزاد را ضابطه مندتر نمایند و جلوی صید بی رویه را گرفته و از گونه های خاص آبزبان محافظت نمایند، در همین راستا نهادهای بین المللی وابسته به سازمان ملل همانند فائو و ایمو نقشی بسزا و بارز را در این زمینه ایفا نموده و موافقت نامه های متعددی را از جمله موافقت نامه ی ذخایر ماهیان مهاجر و بسیار مهاجر، کد مسئولانه ی فائو و موافقت نامه ی مربوط به اقدامات کشتی های ماهیگیری در دریای آزاد را ایجاد نموده اند که نشان دهنده ی ایجاد سیستم حفاظتی و مدیریتی گسترده ای در کنار کنوانسیون حقوق دریاهاست.

مبحث دوم: صید ترال در حقوق بین الملل

گفتار اول: مسئولیت دولت ها در حقوق بین الملل

به طور کلی، قوانین شیلات همه کشورها در موضوعات مربوط به صید ترال در مقایسه با قوانین مربوط به سایر موارد مدیریتی، جزئیات بیشتری دارد. اساس ناکافی قابل توجهی برای نظارت و نظارت بر فعالیت های صید ترال در قانون اصلی شیلات فقط در تانزانیا وجود دارد. با این حال، قوانین شیلات در حوزه های قضایی به جز نامیبیا، آفریقای جنوبی و سیشل، به ویژه برای اطمینان از اینکه مقامات شیلات می توانند طیف کاملی از فعالیت های صید ترال از جمله برنامه های ناظر، علامت گذاری کشتی و تجهیزات، و گزارش کشتی را انجام دهند، باید تقویت شود. گزارش موقعیت و صید و همچنین گزارش ورود و خروج از مناطق ماهیگیری یا آبهای تحت صلاحیت ملی. در مورد موقعیت شناور و گزارش های صید، مقررات قانونی لازم است تا امکان استفاده از فناوری های ارتباطی و نظارتی مدرن مانند سیستم های نظارت بر شناورهای مبتنی بر ماهواره را فراهم کند. (مرجع: کد - ماده 10.6، ماده 7.1.7، ماده 7.4.4، ماده 7.4.7، ماده 7.7.3، ماده 8.1، ماده 8.2، ماده 8.3، ماهیگیری پروتکل - ماده 9).

بیشتر قوانین باید با توجه به مقررات مربوط به اختیارات افسران برای بازرسی یا پژوهش کشتی ها در دریا به ویژه اختیارات سوار شدن و بازرسی کشتی های ملی فراتر از آب های تحت صلاحیت ملی تقویت شوند. این قدرت همچنین در رابطه با اجرای موافقتنامه انطباق و توافقنامه ذخایر ماهی مورد نیاز است. (مرجع: کد - ماده 7.1.7، ماده 7.7.1، ماده 7.7.3، 8.1.4، موافقتنامه انطباق (به طور کلی)، توافقنامه ذخایر ماهی - ماده 21، ماده 22)

فقط سیشل ترکیب جرایم را به عنوان جایگزینی برای اجرای قانون شیلات در دادگاه ها دارد. موزامبیک دارای رویه اداری و سیستم مجازات است که می تواند به جای اجرای قانون شیلات در دادگاه ها مورد استفاده قرار گیرد. این گزینه ها باید توسط سایر حوزه های قضایی برای پذیرش احتمالی در نظر گرفته شوند، زیرا پتانسیل ایجاد کارایی در برخورد با یک تخلف را دارد. (مرجع: کد - ماده 7.7.1، ماده 7.7.3).

در مواردی که قرار است از اطلاعات تولید شده یا ذخیره شده الکترونیکی در دادگاه ها به عنوان مدرک استفاده شود، مقررات قانونی باید صریحاً بیان کند که استفاده از چنین اطلاعاتی به عنوان مدرک مجاز است تا قوانین علیه شنیده ها را دور بزند (به ویژه در حوزه های قضایی کامن لا). فقط قوانین آفریقای جنوبی و نامیبیا امکان استفاده از این اطلاعات را به عنوان مدرک در دادگاه فراهم می کند. (مرجع: کد - ماده 7.7.1، ماده 7.7.3)

کشورهای حوزه دریاهای آزاد می توانند از نامیبیا و آفریقای جنوبی با ارائه مقرراتی در قوانین که استفاده از شواهد گواهی را در دادگاه ها به منظور تسهیل محاکمات سریعتر مجاز می کند، الگوبرداری کنند. استفاده از چنین گواهی هایی

باید با تدابیری همراه باشد تا از حقوق متهم حمایت شود و از موقعیتی که مدارک گواهی به ابزاری مناسب برای دادستان و به عنوان جایگزینی برای آماده‌سازی عالی پرونده تبدیل می‌شوند، اجتناب شود. (مرجع: کد - ماده 7.7.1، ماده 7.7.3)

برای بسیاری از کشورهای حوزه دریاهای آزاد، مجازات جرایم شیلات به ویژه در مورد کشورهایی که در سال‌های اخیر قوانین خود را اصلاح نکرده‌اند، باید به سمت بالا بازنگری شود. (مراجع: توافقنامه ذخایر ماهی - ماده 19.2، کد - ماده 7.7.1، ماده 7.7.2، ماده 7.7.3).

548

مبانی قضایی حقوق اسلامی

کشورهای حوزه دریاهای آزاد ممکن است نیاز به تقویت اجرای دولت بندر در پرتو کمبود ظرفیت و منابع برای انجام اقدامات اجرایی و سایر فعالیتهای صید ترال فراتر از همکاری در صید ترال و فعالیت‌های اجرایی از طریق گزینه‌های استرداد و مجوزهای متقابل برای اهداف اجرایی همانطور که ذکر شد. در پروتکل شیلات در این راستا، کشورهای حوزه دریاهای آزاد می‌توانند از ایالات متحده و کشورهای جزیره اقیانوس آرام جنوبی در معرفی بندهای نوع Lacey و Lacey اجرای بازوی (بلند) یاد بگیرند. کشوری که این بند را ارائه می‌کند، آوردن ماهی (یا حیوانات) که برخلاف قوانین کشور دیگر یا یک شیلات زیرمنطقه‌ای، منطقه‌ای یا جهانی صید شده‌اند، به حوزه صلاحیت خود جرم محسوب می‌شود. سازمان یا ترتیبات (مرجع: توافقنامه ذخایر ماهی - ماده 23).

فقط نامیبیا در قانون اصلی شیلات خود یک بند رازداری دارد که محرمانه بودن اطلاعات را تضمین می‌کند. نیاز به اطمینان از محرمانه بودن اطلاعات، به ویژه در مواردی که مربوط به عملیات ماهیگیری و اسرار تجاری است، بسیار مهم است تا ارائه دهندگان چنین اطلاعاتی در ارائه چنین اطلاعاتی به نفع مدیریت بهتر شیلات راحت باشند. رازداری در سایر حوزه‌های قضایی ممکن است موضوعی باشد که تحت قوانین دیگر (مثلاً قوانین رازداری) به آن رسیدگی می‌شود. در مواردی که رازداری در قوانین دیگر تضمین نشده است، کشورهای حوزه دریاهای آزاد ممکن است بخواهند مقررات رازداری را در قوانین شیلات در نظر بگیرند. در صورتی که کشوری در حال بررسی استفاده از VMS برای گزارش موقعیت کشتی و صید باشد، محرمانگی اهمیت ویژه‌ای دارد. (مرجع: کد - ماده 7.4.4، هنر).

ماده 8 پروتکل شیلات تعهد برای هماهنگ سازی قوانین را به شرح زیر تصریح می‌کند:

1- کشورهای عضو اقدامات لازم را برای هماهنگ کردن قوانین با اشاره خاص به مدیریت منابع مشترک اتخاذ خواهند کرد.

2- کلیه ماهیگیری غیرقانونی و فعالیت‌های مرتبط توسط اتباع و اشخاص حقوقی یک کشور عضو در قوانین ملی کشور عضو جرم محسوب می‌شود.

3- کشورهای عضو ترتیبات مناسبی را برای امکان همکاری در تعقیب و گریز کشتی‌هایی که قوانین یک دولت عضو را نقض می‌کنند و وارد حوزه قضایی کشور عضو دیگر می‌شوند، ایجاد خواهند کرد.

4- کشورهای عضو در موارد زیر همکاری خواهند کرد:

الف) رویه‌های استرداد افرادی که متهم به جرایمی علیه قوانین شیلات آن کشور دیگر هستند یا محکومیت خود را بر اساس قوانین آن دولت عضو گذرانده‌اند.

ب) ایجاد سطوح قابل مقایسه در سطح منطقه از مجازات های اعمال شده برای ماهیگیری غیرقانونی توسط کشتی های بدون پرچم حوزه دریاهای آزاد و در رابطه با ماهیگیری غیرقانونی توسط کشتی های با پرچم حوزه دریاهای آزاد در آب های سایر کشورهای عضو.

ج) مشاوره در مورد اقدامات مشترکی که باید انجام شود، زمانی که دلایل منطقی برای این باور وجود داشته باشد که کشتی برای هدفی استفاده شده است که اثربخشی اقدامات اتخاذ شده تحت این پروتکل را تضعیف می کند و این اقدامات شامل اطلاع رسانی به کشور پرچم و انجام اقدامات پژوهشاتی توسط کشورهای بندری که ممکن است برای تعیین اینکه آیا کشتی واقعاً برخلاف مفاد این پروتکل استفاده شده است یا خیر. .

د) ایجاد مکانیزمی برای ثبت کشتی های ماهیگیری بین المللی و ملی به عنوان ابزاری برای انطباق و به عنوان وسیله ای برای اشتراک گذاری اطلاعات در مورد ماهیگیری و فعالیت های مرتبط.

ماده 9 مربوط به تعهد به هماهنگ سازی قوانین مربوط به اجرا است:

1- با در نظر گرفتن مسئولیت های ملی طبق ماده 5 این پروتکل:

الف) کشورهای عضو باید اقدامات کافی را برای بهینه سازی استفاده از منابع اجرای قانون شیلات موجود انجام دهند.

ب) دولت های عضو در استفاده از منابع نظارتی با هدف افزایش اثربخشی هزینه فعالیت های نظارتی و کاهش هزینه های نظارت برای منطقه همکاری خواهند کرد و دو یا چند دولت عضو می توانند ترتیبی برای همکاری در این منطقه منعقد کنند. تأمین پرسنل و استفاده از کشتی ها، هواپیماها، ارتباطات، پایگاه های اطلاعاتی و اطلاعات یا سایر دارایی ها به منظور نظارت بر شیلات و اجرای قانون؛

ج) دولت های عضو می توانند برای انجام فعالیت هایی از طرف دو یا چند دولت عضو، اشخاص ذی صلاح را به عنوان مأمور اجرای شیلات یا ناظران داخل کشتی تعیین کنند.

د) یک دولت عضو می تواند به دولت دیگر عضو اجازه دهد تا نظارت بر شیلات و فعالیت های اجرای قانون خود را به آب های داخلی خود و منطقه انحصاری اقتصادی گسترش دهد و در چنین شرایطی، شرایط و روش توقف، بازرسی، بازداشت، هدایت به بندر و کشتی های توقیف شده باید تحت قوانین و مقررات ملی مربوط به آب هایی باشد که نظارت بر شیلات یا فعالیت های اجرای قانون در آنجا انجام می شود.

ه) دولت های عضو باید تلاش کنند تا مشخصات فنی سیستم های نظارت بر کشتی ها و فناوری های نوظهور مورد علاقه فعالیت های نظارت شیلات را هماهنگ کنند.

2- در اجرای مفاد بند 1، دولت های عضو، مستقیماً یا از طریق سازمان ها یا ترتیبات بین المللی شیلات، برای اطمینان از رعایت و اجرای اقدامات مدیریتی بین المللی قابل اجرا، همکاری خواهند کرد.

توضیحات مختصری در زمینه های هماهنگ سازی قوانین و اجرا به شرح زیر است: .

هماهنگ سازی قوانین با اشاره خاص به حاکمیت منابع مشترک. این تعهد به تعهد ذیل ماده 7، به ویژه بند 10 مربوط می شود. این تعهد مستلزم آن است که سهام مشترک باید همانطور که در بندهای 1 و 2 ماده 7 و مذاکره و توافق در مورد ترتیبات چندجانبه برای حفاظت و مدیریت آن ذکر شده است، مشخص شود. سهام مشترک از برخی جهات، با توجه به اینکه الزام به همکاری وجود دارد و رهنمودهای فراوانی در مورد ماهیت همکاری وجود دارد که در کنوانسیون 1982 سازمان ملل و موافقتنامه ذخایر ماهی یافت می شود، همکاری برای این منظور آسان می شود. هماهنگی قوانین ممکن است دشواری زیادی ایجاد نکند، زیرا ممکن است فقط مستلزم آن باشد که دولت ها از اجرای

اقدامات حفاظتی و مدیریتی توافق شده تحت نظارت این ترتیبات اطمینان حاصل کنند. مشکل در دستیابی به توافق در مورد اقدامات حفاظتی و مدیریتی خاص و اشتراک حقوق ماهیگیری (در صورت وجود) است زیرا همکاری برای مدیریت ذخایر مشترک نه تنها شامل کشورهای حوزه دریاهای آزاد می شود، بلکه ممکن است شامل کشورهای دارای منافع ماهیگیری در منطقه نیز باشد.

550

ماهیگیری غیرقانونی و فعالیت های مرتبط توسط اتباع و اشخاص حقوقی یک کشور عضو در قوانین ملی کشور عضو جرم محسوب می شود. اجرای این تعهد نسبتاً آسان است و می تواند از طریق اصلاح قوانین یا تصویب قوانین جدید انجام شود. بسیاری از کشورهای حوزه دریاهای آزاد در حال حاضر قوانینی دارند که ماهیگیری در آبهای یک کشور دیگر را برای اتباع یا کشتی هایشان جرم می داند. این تعهد می تواند گسترش یابد تا اطمینان حاصل شود که هر شخصی که بر خلاف قانون کشور ثالث ماهی صید کند و آن را به منطقه تحت صلاحیت کشور عضو بیاورد، مرتکب جرم خواهد شد، ترتیبات مناسب برای فعال کردن همکاری در تعقیب داغ. این ممکن است در ظاهر کار آسانی به نظر برسد، اما می تواند در واقعیت بیشتر دخیل باشد. در حالی که تعقیب و گریز در شرایط خاص بر اساس کنوانسیون 1982 سازمان ملل مجاز است، توافق نامه ای برای تشریح تفصیل در مورد تعقیب و گریز در درجه اول شامل وکلا و سایر آژانس های مجری قانون و کارشناسان خواهد شد، به ویژه آن دسته از کارشناسانی که در مورد قوانین/رویه های سوار شدن به هواپیما، بازرسی و تعامل آگاه هستند. در دریا .

همکاری در مورد رویه های استرداد افراد متهم به جرایم علیه قوانین شیلات آن کشور عضو دیگر یا گذراندن دوران محکومیت به کشور دیگر عضو آن کشور عضو. دستیابی به این موضوع نیز ممکن است آسان به نظر برسد، اما در واقعیت مستلزم تلاش زیادی است زیرا شامل اعمال قوانین بین المللی یا سایر ترتیبات بین المللی در مورد استرداد نیز می شود (و توجه داشته باشید که جرایم شیلات جرایم قابل استرداد معمولی نیستند)

ایجاد سطح قابل مقایسه در سطح منطقه از مجازات های اعمال شده برای فعالیت های ماهیگیری غیرقانونی توسط کشتی های غیر حوزه دریاهای آزاد و در رابطه با ماهیگیری غیرقانونی توسط کشتی های با پرچم حوزه دریاهای آزاد در آب های سایر کشورهای عضو. تحقق این تعهد نسبتاً آسان است زیرا نیاز به تبادل اطلاعات بین کشورهای عضو یا بازنگری ساده مقررات مجازات و انجام تنظیمات لازم توسط کشورهای عضو دارد.

مشورت در مورد اقدامات مشترک، زمانی که دلایل منطقی برای این باور وجود داشته باشد که یک کشتی برای هدفی استفاده شده است که اثربخشی اقدامات اتخاذ شده را تضعیف می کند. با تلاش اندک می توان به مشاوره دست یافت و بنابراین به راحتی می توان به این تعهد عمل کرد. اقدامات می تواند شامل رد دسترسی به بندر باشد که در برخی از کشورهای عضو که قبلاً برای ورود به بندر خود به اطلاع رسانی و مجوز نیاز دارند امکان پذیر است .

ایجاد مکانیزمی برای ثبت کشتی های ماهیگیری بین المللی و ملی به عنوان ابزاری برای انطباق و به عنوان وسیله ای برای به اشتراک گذاری اطلاعات در مورد ماهیگیری و فعالیت های مرتبط. ثبت منطقه ای را می توان به راحتی توافق کرد. چنین ثبت منطقه ای که می تواند مشابه آن چیزی باشد که توسط آژانس ماهیگیری انجمن اقیانوس آرام جنوبی (FFA) اداره می شود، به یک مرجع یا دبیرخانه تعیین شده برای مدیریت این ثبت نیاز دارد. با این حال، مستلزم آن است که یک ترتیب سازمانی منطقه ای برای اجرای ثبت نام ضروری است. موفقیت ثبت همچنین به اجرای در سطح ملی از جمله حمایت قانونی در اعطای وضعیت مسئول یا "وضعیت خوب" و تعهد به امتناع از مجوز

ماهگیری توسط همه کشورهای عضو در صورتی که کشتی "مسئول" نداشته باشد بستگی دارد. «وضعیت» یا «وضعیت مسئولیت» را از طریق «فهرست سیاه» از دست می دهد.

استفاده بهینه از منابع اجرای قانون شیلات موجود. این تعهد در درجه اول یک تعهد ملی است اما ممکن است شامل اجرای قانون منطقه ای نیز باشد. به اشتراک گذاری اطلاعات و تجربیات مجری قانون از طریق یک انجمن توافق شده ممکن است شروع کننده روند همکاری در این زمینه باشد. ممکن است برای اجرای این تعهد نیاز به کمک خارجی باشد.

گفتار دوم: مسئولیت شرکت های خصوصی در حقوق بین الملل

شیلات عمدتاً در تمام کشورهای حوزه دریاهای آزاد به طور متمرکز تنظیم یا مدیریت می شود (توسط وزارتخانه ها یا آژانس های دولتی). مشارکت نمایندگان سهامداران (در بخش خصوصی) در برخی کشورها از طریق نهادهای نمایندگی امکان پذیر است اما کافی نیست. هیچ مبنایی در قانون شیلات برای اتخاذ گزینه های مدیریت مشارکتی مانند استفاده از مدیریت مشترک وجود ندارد. خاطرنشان می شود که این مشارکت گسترده تر ممکن است موضوعی نباشد که در قانون شیلات تجویز شود. با این حال، در مواردی که هیچ مشکل قانونی اساسی وجود ندارد (مثلاً در قانون اساسی) که اتخاذ رویکردهای مدیریت مشترک در مدیریت را محدود می کند، کشورهای حوزه دریاهای آزاد باید چنین گزینه ای را در قوانین شیلات در دسترس قرار دهند. (مرجع: کد - 6.13، 6.16، 7.1.2، 7.6.6، پروتکل حوزه دریاهای آزاد در مورد ماهیگیری (پروتکل ماهیگیری) - ماده 7.7).

به طور کلی، قانون (قانون گذاری) می تواند پایه های شروع یا اتخاذ سیاست ها را تعیین کند یا از سیاست ها حمایت کند. با توجه به کارکرد اخیر، نوع قوانینی که دارای این ویژگی هستند، به ویژه در حوزه های قضایی مبتنی بر قانون کامن لا، قوانین فرعی هستند (مثلاً مقررات). با این حال، همانطور که در تجزیه و تحلیل قوانین (در قسمت B) مشاهده می شود، معمول نیست که قوانین به وضوح این عملکرد را بیان کنند. خاطرنشان می شود که در حالی که قانون شیلات نامیبیا به وضوح بیان می کند که وزیر مسئول شیلات می تواند از زمان خود سیاست گذاری کند، سازمان ماهیگیری دریای عمیق تانزانیا می تواند سیاست گذاری را آغاز و اتخاذ کند، و مدیریت شیلات در آفریقای جنوبی بر اساس اصول کلی مدیریتی که در اصل خود آمده است هدایت می شود. قوانین شیلات، قوانین سایر حوزه های قضایی در مورد این موارد ساکت هستند. این بدان معنا نیست که قوانین شیلات سایر حوزه های قضایی به سیاست های ملی در مورد شیلات تأثیر نمی گذارد. در مواردی که قوانین شیلات در مورد این موضوع ساکت است، ممکن است این موضوع در چارچوب اداری یا قوانین دیگر مورد بررسی قرار گیرد. در مواردی که ممکن است و می تواند به مدیریت بهتر شیلات کمک کند، سیاست های کلی یا اصول مدیریت باید در قانون اصلی شیلات بیان شود، همانطور که در آفریقای جنوبی وجود دارد، اما این بستگی به عملکرد در حوزه قضایی مربوطه دارد. بهترین گزینه را نمی توان بدون مطالعه گسترده تر، که بیش از قانون شیلات بررسی می کند، بیان کرد. (مرجع: کد - ماده 2، ماده 6.13، ماده 7.1.1، ماده 7.2.1، ماده 7.3.3)

با توجه به مدیریت، قانون شیلات می تواند مکانیسم ها یا رویکردهای مدیریتی را تعیین کند، اقدامات خاصی که در دنیای مدیریت شیلات به خوبی تثبیت شده است، مانند ممنوعیت استفاده از مواد منفجره و سموم برای ماهیگیری، و زمینه را برای ایجاد اقدامات بعدی با استفاده از مکانیسم های تعیین شده فراهم کند. کشورهای حوزه دریاهای آزاد

موضوع این مطالعه در بیان روش‌های ماهیگیری ممنوعه یکسان هستند، اما در انتخاب مکانیسم‌ها برای ایجاد اقدامات مدیریتی بیشتر سازگار نیستند. (مرجع: کد - ماده 7.1.1).

قدرت صدور مجوز کشتی‌های ماهیگیری خارجی در صورت عدم وجود توافقنامه دسترسی در موریس، موزامبیک، سیشل و آفریقای جنوبی، نیاز به بازنگری با هدف حذف استثنا دارد. علاوه بر این، کشورهای حوزه دریاهای آزاد ممکن است نیاز به بازنگری قوانین خود با هدف تعیین یا اعمال حداقل الزامات برای دسترسی کشتی‌های ماهیگیری خارجی به آب‌های تحت صلاحیت ملی داشته باشند، با توجه به اینکه حداقل الزامات برای دسترسی طبق ماده 10 پروتکل شیلات پیش‌بینی شده است. از اختیار وزیر برای ایجاد معافیت و رزرو در رابطه با هر دسترسی که در تانزانیا وجود دارد باید اجتناب شود زیرا ممکن است در صورت سوء استفاده از آن، مدیریت صحیح شیلات را تضعیف کند. (مرجع: کد - ماده 7.1.1، ماده 7.1.7، ماده 7.1.9).

مبحث سوم: رویکرد قوانین بین الملل در خصوص حفاظت، مدیریت و بهره برداری از منابع زنده دریایی کاربرد دقیقی رویکرد احتیاطی در معاهدات مربوط به مدیریت منابع زنده دریایی به خوبی ثابت شده است. ماده 5 موافقتنامه 1995 سازمان ملل متحد برای اجرای مفاد کنوانسیون 1982 در مورد حقوق دریاها مربوط به حفظ و مدیریت ذخایر ماهیان بسیار مهاجر (SMFS) می گوید که دولت‌ها باید اصل احتیاط را اعمال کنند.

ماده 6 همچنین می افزاید که رویکرد احتیاطی باید به طور گسترده به منظور حفظ، مدیریت و بهره برداری از ذخایر ماهی و ذخایر ماهیان بسیار مهاجر اعمال شود همچنین بند 5 ماده 7 آئین نامه رفتاری فائو در این خصوص بیان می کند که: «دولت‌ها برای حفاظت، مدیریت و بهره برداری از منابع زنده دریایی به منظور حفاظت از گونه‌های دریایی و محیط زیست دریایی، رویکرد احتیاطی را اعمال خواهند کرد»

بند 1 ماده 6 موافقتنامه 1995 در مورد ذخایر ماهیان مهاجر نیز به همین صورت به این اصل اشاره می کند. همچنین در ضمیمه دوم موافقتنامه، دستورالعمل‌هایی برای اجرای رویکرد احتیاطی بر این اساس تدوین شده است. ماده 5 کنوانسیون 2000 در مورد حفظ و مدیریت ذخایر ماهیان در اقیانوس آرام غربی و مرکزی تصریح می کند که کمیسیونی که تحت این کنوانسیون تشکیل شده است باید رویکرد احتیاطی را در رویه عملی خود اعمال کند. علاوه بر این، مقررات 2371 کمیسیون اروپا در دسامبر 2002 در مورد حفظ و بهره برداری پایدار از منابع ماهی تحت سیاست مشترک شیلات توصیه می کند: «جامعه اروپا باید رویکرد احتیاطی را برای اقدامات طراحی شده برای حفاظت و حفاظت از منابع زنده آبی اعمال کند. اطمینان از بهره برداری پایدار از آنها و به حداقل رساندن تأثیر فعالیت‌های ماهیگیری بر اکوسیستم‌های دریایی.

اصل احتیاط: یکی از مهمترین اصول در زمینه بهره برداری و صید گونه‌های زنده دریایی، رویکرد احتیاطی به مدیریت شیلات است. مبنای حقوقی این رویکرد در بسیاری از اسناد قانونی تصویب شده پس از کنوانسیون 1982 یافت می شود. قانون دریا مدون است. موافقتنامه 1995 ذخایر ماهی و آیین نامه رفتار فائو برای ماهیگیری مسئولانه به اصل احتیاط می پردازد. هر دو سند حاوی مفاد مهمی از نظر اصول راهنما، اهداف استراتژیک و استانداردهای مدیریتی در راستای رویکرد احتیاطی هستند. این اصل همچنین در موافقت نامه‌ها، اساسنامه‌ها و تصمیمات بسیاری از سازمان‌های شیلات منطقه ای ذکر شده است. از جمله اسناد تاسیس کمیسیون حفاظت از ماهی تن آبی باله جنوبی (CCSBT)، سازمان شیلات شمال غرب اقیانوس اطلس (NAFO)، کمیسیون بین المللی حفاظت از ماهی تن

اقیانوس اطلس (ICCAT) و کمیسیون ماهی تن استوایی بین آمریکایی (IATTC) استناد شده است که رویکرد احتیاطی را به عنوان یک اصل استراتژیک برای حفاظت و مدیریت شیلات در نظر گرفته است.

اصل تعهد به همکاری، اطلاعات در مورد حفاظت از محیط زیست: در زمینه حفاظت از محیط زیست، همکاری بین المللی برای حفاظت از محیط زیست یک اصل اساسی است. به ویژه، این همکاری برای دولت‌ها برای اعمال صلاحیت ارضی در فضای خارج از قلمرو و مرزهای خود، از جمله دریاهای آزاد، منطقه قطب جنوب یا جاهای دیگر ضروری است. بر اساس این اصل، دولت‌ها موظفند در هر شرایطی با حسن نیت برای حفاظت از محیط زیست همکاری کنند ماده 118 کنوانسیون 1982 حقوق دریاهای همکاری بین کشورها برای حفظ و مدیریت منابع زنده تاکید دارد و بند دوم ماده 119 این کنوانسیون نیز به اهمیت ارائه اطلاعات در زمینه های علمی، آمار فعالیت های ماهیگیری می پردازد. و صید گونه‌های دریایی زنده و موارد دیگر

اصل مسئولیت های مشترک اما متمایز: این اصل برای اولین بار در مقدمه اعلامیه استکهلم بیان شد بر اساس این اصل، همه دولت‌ها در جهان مسئولیت مشترکی برای پیشگیری و حفاظت از محیط زیست دارند. با وجود برابری حاکمیت دولت‌ها، مسئولیت دولت‌ها باید متناسب با توانایی‌ها و توانایی‌های آنها و برابر با نقشی باشد که در محیط زیست ایفا کرده اند. تفاوت بین مسئولیت های دولت‌ها بر اساس دو اصل استوار است. تفاوت دیگر در معیارهای فنی است که دولت‌ها باید برای حفاظت از محیط زیست اتخاذ کنند. اعلامیه 1992 ریو بیان می کند که: دولت‌ها باید با روحیه مشارکت جهانی برای حفظ، حفاظت و بازسازی اکوسیستم زمین همکاری کنند. دولت‌ها با توجه به سهم متفاوتشان در تخریب محیط زیست جهانی، مسئولیت های مشترک اما متفاوتی دارند. کشورهای توسعه یافته با در نظر گرفتن فشارهای جوامع خود بر محیط جهانی و فناوری‌ها و منابع خود، مسئولیت خود را در پیگیری بین المللی توسعه پایدار بر عهده گرفته اند.

اصل 11 اعلامیه نیز بیانگر این اصل حقوق بین الملل محیط زیست است. ماده 11 بیان می کند که استانداردهای زیست محیطی باید منعکس کننده چارچوب زیست محیطی و توسعه ای باشد که به آن مربوط می شود. شفافیت، مشارکت عمومی و دسترسی به اطلاعات: مشارکت عمومی و دسترسی به اطلاعات در اصل 10 اعلامیه ریو در سال 1992 به رسمیت شناخته شده است: «مسائل زیست محیطی به بهترین وجه با درگیر کردن همه کسانی که تحت تأثیر آنها قرار می گیرند در یک سیستم مورد توجه قرار می گیرد. ارزیابی زیست محیطی و جمع آوری اطلاعات باید در سطح ملی و از طریق مراجع ذیربط انجام شود. علاوه بر این، اطلاعات لازم در مورد مواد و فعالیت های خطرناک در هر منطقه باید جمع آوری شود. همچنین باید به مردم این فرصت داده شود تا در فرآیند تصمیم گیری مشارکت کنند. دولت‌ها باید مشارکت عمومی را با دقت در جامعه ایجاد کنند تا اطلاعات لازم جمع آوری شود. مشارکت مردمی و رویه های اداری مؤثر و موفق باید به گونه ای باشد که بهبود محیط زیست و اجرای قوانین را ممکن سازد.

نتیجه گیری

بهره برداری از منابع زیستی دریایی به ویژه ماهیان از دیرباز یکی از مهم ترین راه های تامین غذای انسان بوده و از فعالیت های اقتصادی سودآور به شمار می رود. در گذشته دیدگاه این بود که گونه‌های زنده دریایی منابع بی‌پایانی هستند، اما به تدریج و با افزایش دانش و آگاهی در این زمینه، دیدگاه کشورها نسبت به نامحدود بودن آنها تغییر کرد و ضرورت حفاظت از آنها آشکار شد. حقوق بین الملل در دهه های اخیر به ویژه با تصویب کنوانسیون ها و اسناد بین

المللی متعدد به حمایت از گونه های زنده دریایی توجه کرده است. باید گفت که اگرچه حجم زیادی از قوانین و مقررات بین المللی و منطقه ای در زمینه حمایت از گونه های جلندار دریایی وجود دارد، اما صید بی رویه آنها ادامه دارد که نشان دهنده عدم حمایت کافی دولت ها از این گونه اسناد و عدم اجرای کامل آن است. مقررات آنها بر این اساس، لازم است دولت ها تمام تلاش خود را برای بهره برداری و حفظ مسئولانه منابع زنده دریایی به کار گیرند و بدیهی است که بهره برداری مسئولانه و حفظ بهینه منابع زنده دریایی به نفع همه ملت ها و دولت ها بوده و نیازمند همکاری در سطح بین المللی است. همچنین نیاز به تدوین و توسعه قواعدی در مورد جنبه های مختلف حفاظت از گونه های زنده دریایی وجود دارد و دولت ها نیز باید اقدامات مناسبی را در سطح بین المللی از جمله از طریق سازمان های بین المللی ذیربط انجام دهند.

فهرست منابع

- 1- اخلاقی، بهروز، امام، فرهاد، قوانین قراردادهای تجاری بین المللی، ویرایش دوم، شهر دانش، تهران، 1385.
- 2- امامی، سید حسن، حقوق مدنی، جلد اول، انتشارات کتابفروشی اسلامیه، تهران، 1378.
- 3- امامی، سیدحسن، حقوق مدنی، جلد 1، چاپ چهارم، انتشارات اسلامیه، تهران، 1357.
- 4- انصاری، مرتضی بن محمد، مکاسب، ج 6، چاپ 18، مجمع الفکر الاسلامی، قم، 1432هـ-ق.
- 5- انصاری، شیخ مرتضی، کتاب المکاسب (البيع)، صححه و علقه آیه الله حاج شیخ احمد پایانی، الجز الرابع (خيارات)، دارلحکمه، الطبعة الثانية، قم، 1422 هـ-ق.
- 6- جعفری لنگرودی، محمدجعفر، فرهنگ عناصرشناسی، چاپ اول، کتابخانه گنج دانش، تهران، 1382.
- 7- جعفری لنگرودی، محمدجعفر، مبسوط در ترمینولوژی حقوق، چاپ اول، کتابخانه گنج دانش، تهران، 1382، ش 2613.
- 8- جعفری لنگرودی، محمدجعفر، دایرةالمعارف حقوق مدنی و تجارت، چاپ اول، کتابخانه گنج دانش، تهران، 1382، ش 2613.
- 9- حسینی حائری، سید کاظم، فقه العقود، جلد 1، چاپ 4، مجمع الفکر الاسلامی، قم، 1431هـ-ق.
- 10- خویی، سیدابوالقاسم، جلد 6، چاپ اول، منهاج الصالحین، نشر مدینه العلم، قم، 1410هـ-ق.
- 11- سبحانی، جعفر، چاپ اول، دراسات موجزه فی الخيارات والشروط، المركز العالمی للدراسات الاسلامیه، قم، 1423هـ-ق.
- 12- شعرانی، ابوالحسن، ترجمه وشرح تبصره المتعلمین، جلد 1، چاپ 5، منشورات الاسلامیه، تهران، 1419هـ-ق.
- 13- شهیدی، مهدی، اصول قراردادهای و تعهدات، جلد 2، چاپ پنجم، انتشارات مجد، تهران، 1388.
- 14- شهیدی، مهدی، حقوق مدنی 6، عقود معین 1، چاپ چهارم، انتشارات مجد، تهران، 1383.

- 15- شهیدی، مهدی، سقوط تعهدات، چاپ چهارم، انتشارات حقوقدان، تهران، 1377.
- 16- صفایی، میر حسین، عادل، مرتضی، کاظمی، محمود، میرزا نژاد، اکبر، حقوق بیع بین الملل، چاپ دوم، انتشارات دانشگاه تهران، تهران، 1387.
- 17- صفایی، حسین، حقوق مدنی، جلد 1، چاپ چهارم، نشر میزان، تهران، 1384.
- 18- صفایی، حسین، حقوق مدنی، جلد 2، چاپ سوم، نشر میزان، تهران، 1384.
- 19- صفایی، حسین، حقوق مدنی، جلد دوم، پیشین.
- 20- صفایی، حسین، امامی، اسدالله، مختصر حقوق خانواده، چاپ یازدهم، نشر میزان، تهران، 1385.
- 21- صفایی، حسین، امامی، اسدالله، مختصر حقوق خانواده، چاپ یازدهم، نشر میزان، تهران، 1385.
- 22- صفایی، سید حسین، حقوق بیع بین المللی با مطالعه تطبیقی، دانشگاه تهران، 1384.
- 23- طباطبایی، سید محمد کاظم، حاشیه مکاسب، جلد دوم، چاپ سربی، بیتا.
- 24- طباطبایی یزدی، سید محمد کاظم، العروه الوثقی، جلد 2، چاپ دوم، موسسه الاعلمی للمطبوعات، بیروت، 1409هـ- ق.
- 25- عادل، مرتضی، قوه قاهره در کنوانسیون بیع بین المللی، مجله دیدگاه های حقوقی، بی تا، 1980.
- 26- فخار طوسی، جواد، درمحضر شیخ انصاری (شرح خیارات)، جلد 8، چاپ دوم، نشر مرتضی، قم، 1375هـ- ش.
- 27- قاسم زاده، مرتضی، اصول قراردادها و تعهدات، چاپ اول، نشر دادگستر، تهران، 1383.
- 28- کاتوزیان، ناصر، اعمال حقوقی، پیشین، قانون مدنی در نظم فعلی، چاپ نهم، نشر میزان، تهران، 1383. ش 441.
- 29- کاتوزیان، ناصر، اعمال حقوقی، پیشین، قانون مدنی در نظم فعلی، چاپ نهم، نشر میزان، تهران، 1383. ش 443.
- 30- کاتوزیان، ناصر، عقود معین، چاپ دهم، شرکت سهامی انتشار، تهران، 1387.
- 31- کاتوزیان، ناصر، اعمال حقوقی، عقود معین، چاپ دهم، شرکت سهامی انتشار، تهران، 1387.
- 32- کاتوزیان، ناصر، اعمال حقوقی، پیشین، عقود معین، چاپ دهم، شرکت سهامی انتشار، تهران، 1387. ش 435.